

Dato: 9. februar 2024

Landzonetilladelse – Genslyngning af Gudenåen

Horsens Kommune ønsker at forlægge Gudenåen i området ved Vestbirk Vandkraftværk. Projektet er en del af et større vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det primære formål er at skabe fri passage for Gudenåens fisk og smådyr ved den spærring i Gudenåen, som bl.a. strækningen af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk udgør. Indsatsen skal udføres jf. statens vandområdeplan 2021-27.

Følgende dele af projektet i og omkring Bredvad Sø kræver landzonetilladelse:

- Forlægning af Gudenå gennem skovområder
- Etablering af to vandhuller i det nuværende Gudenå-tracé
- Etablering af mindre vandløb mellem de to ny vandhuller og det ny Gudenå-tracé
- Etablering af adgangsvej til skovparceller vest for det ny Gudenå-tracé

De berørte matrikler fremgår af matrikeloversigten i Bilag 1. Projektets elementer fremgår af Figur 1, side 2. Projektbeskrivelsen fremgår af Bilag 6.

Kommunens afgørelse

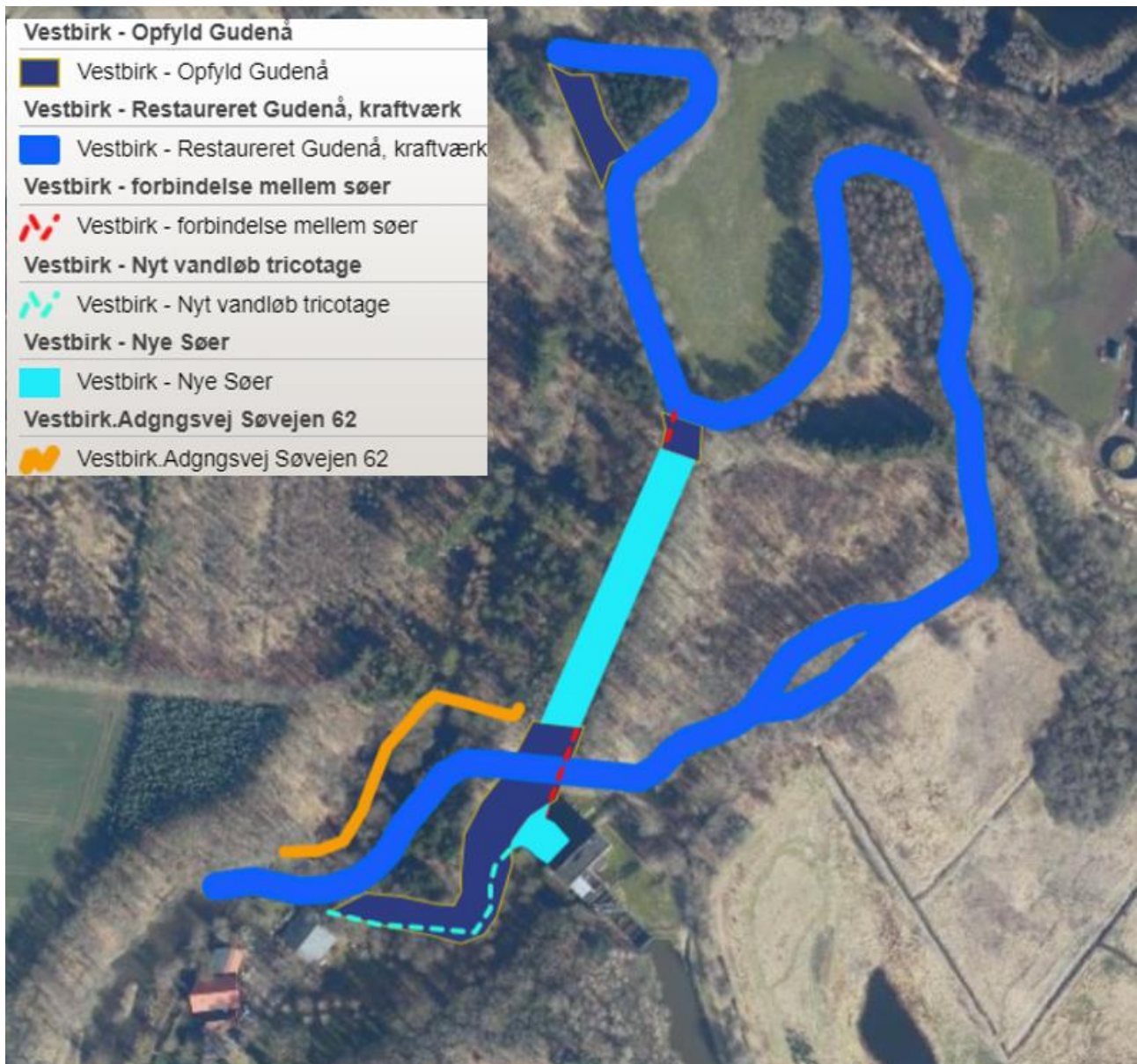
Horsens Kommunes Naturteam giver hermed landzonetilladelse til at gennemføre restaureringsprojektet omkring Vestbirk Vandkraftværk jf. Figur 1.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

1. Projektet gennemføres som beskrevet i projektbeskrivelsen, Bilag 6.
2. Ansøger sikrer, at udførende entreprenører mv. overholder vilkår samt gældende lovgivning.
3. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år.

Hjemmel

Denne afgørelse er truffet efter planlovens § 35, stk. 1. Se lovtekst i Bilag 2.



Figur 1. Luftfoto 2023 © SDFI. Oversigt over projektets elementer.

Begrundelse for afgørelsen

Formålet med landzonebestemmelserne i planlovens § 35 er at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af arealressourcerne gennem en afvejning af alle de forskellige interesser i det åbne land. Se lovtæst i Bilag 2.

Ifølge planloven må der ikke ske ændringer i anvendelse af bl.a. ubebyggede arealer uden forudgående tilladelse. Gudenåen og omkringliggende arealer ligger i landzone. Det ansøgte udløser derfor krav om tilladelse efter planlovens § 35, stk. 1; landzonetilladelse.

Følgende fremgår af vejledning til planloven:

Ved afgørelsen omkring, hvorvidt der kan meddeles tilladelse til ændret anvendelse af arealer i landzone, skal der lægges vægt på, om ændringen vil være i strid med planlægningen for

området, herunder særligt beskyttelsen af natur- og kulturhistoriske interesser, samt de jordbrugsmæssige interesser.

Vurdering af ændret arealanvendelse ifm. arealudpegninger

Ved projektet vil arealer, som i dag er vandløb, sø, mose og skov få en ændret anvendelse. En strækning af den nuværende Gudenå ændres til vandhuller og mindre vandløb. Den øvrige del af nuværende Gudenå fyldes op med jord og bliver til nyt landareal. Skovpartierne vest for den nuværende Gudenå samt moser og vandhuller øst for den nuværende Gudenå ændres til 'ny Gudenå'. I eksisterende skov etableres en mindre skovvej.

Projektområdet ligger inden for arealudpegninger, jf. Kommuneplan 2021-2025 for Horsens kommune, som beskytter landskabshensyn, og forhindrer at områdets geologiske kvaliteter og landskabelige sammenhænge forringes, samt at områder med naturbeskyttelsesinteresser styrkes.

Ved projektet forlægges nuværende Gudenå bl.a. ind gennem de gamle åslyninger, som man ved etablering af Vestbirk Vandkraftværk opgav. Herved genskabes den oprindelige Gudenå, hvorved områdets naturmæssige kvalitet og funktion som økologisk forbindelse øges. En styrkelse af både områder med naturbeskyttelsesinteresser og økologiske forbindelseslinjer stemmer overens med retningslinjerne for Det Grønne Danmarkskort, som har til formål at styrke netværket af disse to arealudpegninger.

De landskabelige, kulturhistoriske og geologiske hensyn imødekommes ved, at der i projektet i høj grad er taget hensyn til hvorledes den oprindelige Gudenå lå placeret i landskabet.

Den projekterede retablering af naturlig hydrologi i og langs de gamle slyngninger på Gudenåen er i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for lavbund, der kan genskabes ved retablering af naturlig hydrologi.

Idet projektet ikke omfatter skovrejsning, vil det ikke være i konflikt med kommuneplanens udpegningen af område, hvor skovrejsning er uønsket.

Forlægning af Gudenåen vurderes samlet at være i overensstemmelse med både kommuneplanens retningslinjer samt planlovens generelle beskyttelseshensyn.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at restaureringsprojektet, hvor formålet primært er at genskabe Gudenåen, er i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer omkring landskabshensyn og naturbeskyttelse.

Habitatvurdering

Horsens Kommunes Naturteam vurderer, at projektet ikke vil få en negativ indvirkning på Natura 2000-områder eller bilag IV-arter. Se Habitatvurdering i Bilag 3.

Lov om vandplanlægning

Projektet vurderes at være i overensstemmelse med de miljømål, som er fastlagt for Gudenåen. Se vurderingen ift. 'Lov om vandplanlægning' i Bilag 4.

Samlet vurdering

Afgørelsen vurderes samlet at være i overensstemmelse med planlovens formål, og der kan derfor meddeles landzonetilladelse til det ansøgte.

Sagens faktiske oplysninger

Forhold vedrørende planloven

Ifølge planloven må der ikke ske ændret anvendelse af ubebyggede arealer i landzone uden tilladelse fra kommunen.

Forlægning af Gudenåen medfører en ændret anvendelse af en række arealer i landzone og kræver derfor en landzonetilladelse.

Kommuneplan Horsens Kommune 2021-2025

Projektområder er helt eller delvist beliggende inden for følgende områdeudpegninger i kommuneplan 2021-2025 for Horsens Kommune:

- Økologiske forbindelser (Grønt Danmarkskort)
- Særlige naturbeskyttelsesinteresser (Grønt Danmarkskort)
- Lavbundsareal der kan genskabes
- Skovrejsning uønsket
- Værdifulde kulturmiljøer
- Bevaringsværdige landskaber
- Større sammenhængende landskaber
- Specifikt geologiske bevaringsværdier
-

Retningslinjerne kan læses på webadresse: <https://kommuneplan2021.horsens.dk/retningslinjer/>

Projektets baggrund

I forbindelse med etableringen af Vestbirk Vandkraftværk i 1924 udrettede man Gudenåen omkring Vestbirk Vandkraftværk. Udretningen har skabt en strækning på Gudenåen – stenstryget – hvor faldet er over 24 ‰. Hældninger i den størrelsesorden virker som en spærring for de fisk og øvrige vandløbsdyr, der bevæger sig på langs af vandløbet.

Jf. Vandområdeplan 2021-2027 skal Horsens Kommune sikre, at der på dette sted igen etableres fri passage i Gudenåen for fisk og smådyr, dvs. på strækningen af Gudenåen forbi Vestbirk Vandkraftværk.

Projektbeskrivelse

Horsens Kommune har udarbejdet et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor den eksisterende Gudenå forlægges tilbage i Gudenåens oprindelige åslyngninger. Idet vandkraftværket ligger placeret i det oprindelige Gudenå-tracé kan man ikke lægge Gudenåen tilbage på denne strækning. Vandløbet skal vinkles udenom vandkraftværket. Løsningen er at forlægge vandløbet i en bue vest for den nuværende strækning af Gudenåen ind gennem et skovområde. Herefter kan vandløbet føres udenom Vestbirk Vandkraftværk og ind i de gamle åslyngninger øst for nuværende strækning af Gudenåen. Gudenåens nuværende og fremtidige forløb fremgår af Figur 1. Den fulde projektbeskrivelse fremgår af Bilag 6.

Gudenåens oprindelige forløb ligger intakt i skovbunden øst for det nuværende Gudenå-tracé, på nær strækningen lige ved Vestbirk Vandkraftværk. Denne del af Gudenåen blev opfyldt, ved ibrugtagningen af den nye regulerede strækning. Gudenåens gamle forløb er i dag beskyttede moser og vandhuller.

Det eksisterende Gudenå-tracé fyldes delvist op med opgravet materiale fra de nye vandløbsstrækninger vest for eksisterende Gudenå og den opfyldte del af oprindelig Gudenå ved Vestbirk Vandkraftværk. Et område ud for Vestbirk Vandkraftværk og den midterste

strækning af eksisterende Gudenå fyldes ikke op med jord, hvorved disse dele af eksisterende Gudenå bliver til nye vandhuller. For at sikre, at vandet i vandhullerne opnår en god kvalitet, skabes der forbindelse mellem Gudenåen og de to vandhuller ved etablering af et mindre vandløb med en bredde på 2 meter.

For at sikre fortsat adgang mellem ejendom beliggende Søvejen 52 og ejendommens skovparceller, etableres en ny adgangsvej gennem eksisterende skovarealer.

Partshøring

Nærværende landzonetilladelse har været i 3,5 ugers partshøring hos lodsejerne.

Der er ikke indkommet bemærkninger, der kan give anledning til at projektet eller nærværende afgørelse ændres.

Nabohøring

Horsens Kommune har vurderet, at nærværende delprojektet er af underordnet betydning for naboerne, og projektet har derfor ikke været sendt i nabohøring.

Tilladelse efter anden lovgivning

Vandløbsloven

Projektet er en del af et større restaureringsprojekt, som sikrer fri passage for fisk og smådyr i Gudenåen forbi Bredvad Sø og Vestbirk Vandkraftværk, og den fortsatte rekreative udnyttelse af Gudenåen v. kano- og kajaksejls. Horsens Kommune træffer særskilt afgørelse om det samlede restaureringsprojekt.

Regulativet for Gudenåen ændres, når restaureringsprojektet er gennemført.

Miljøvurderingsloven

Horsens Kommune screener forlægning af Gudenåen, jf. miljøvurderingsloven.

Naturbeskyttelseslovens § 3 – beskyttede naturtyper

Projektet påvirker beskyttede naturtyper, og kræver derfor dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Horsens Kommune træffer særskilt afgørelse om dette.

Naturbeskyttelsesloven § 16 – sø- og åbeskyttelseslinjen

Spærredæmning, Gudenå og omløbsstryg ligger indenfor åbeskyttelseslinje og søbeskyttelseslinje. Da projektet er en del af et restaureringsprojekt, der kræver vedtagelse efter vandløbsloven, gælder forbuddet i sø- og åbeskyttelseslinjen ikke for restaureringsprojektet, jf. § 25 i bekendtgørelse om restaurering og regulering af vandløb.

Museumsloven

Projektgruppen har en dialog med Horsens Museum, der ønsker at følge dele af anlæggsprojektet.

Hvis der under jordarbejdet findes spor af fortidsminder, skal arbejdet straks standses og Horsens Museum kontaktes på tlf. 76292350 (jf. museumslovens § 27, stk. 2.).

Skovloven

Projektet omfatter ændringer af fredskovspligtige arealer. Horsens Kommune har fremsendt ansøgning om tilladelse efter skovloven til ændring af fredskovspligtige arealer til Miljøstyrelsen.

Øvrig lovgivning

Afgørelsen fritager ikke for at søge evt. påkrævede tilladelser efter anden lovgivning.

Klage adgang

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Planklagenævnet. Se hvordan i Bilag 5.

Udnyttelse af afgørelsen

Afgørelsen må ikke udnyttes, inden klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen inden klagefristens udløb, må tilladelsen ikke udnyttes, før nævnet har truffet afgørelse i sagen.

Med venlig hilsen

Stine Wraae Bach

Biolog

Mail: swba@horsens.dk

Husk, at du ikke bør sende følsomme eller fortrolige oplysninger til os på mail. Det gælder f.eks. cpr-nummer, helbredsmæssige eller økonomiske oplysninger.

[Læs, hvad du i stedet kan gøre på \[www.horsens.dk/sikkermail\]\(http://www.horsens.dk/sikkermail\)](http://www.horsens.dk/sikkermail)

Afgørelsen er sendt til lodsejere af følgende matrikler:

<u>Matrikel nr.</u>	<u>Ejerlav</u>
12b	Gammelstrup By, Tønning
12a	Gammelstrup By, Tønning
5z	Gammelstrup By, Tønning
1q	Gammelstrup By, Tønning
1i	Gammelstrup By, Tønning
1d	Gammelstrup By, Tønning
6f	Gammelstrup By, Tønning
6n	Gammelstrup By, Tønning
1g	Gammelstrup By, Tønning
2k	Birknæs Gde., Østbirk
11d	Vestbirk By, Østbirk
21d	Vestbirk By, Østbirk
19c	Vestbirk By, Østbirk
21g	Vestbirk By, Østbirk
9n	Vestbirk By, Østbirk
38g	Vestbirk By, Østbirk

Kopi af afgørelsen er sendt til:

Klageberettigede:

Erhvervsstyrelsen
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk Ornitologisk Forening
Dansk Ornitologisk Forening Sydøstjylland
Friluftsrådet
Horsens Museum
Danmarks Sportsfiskerforbund
Horsens og Omegns Sportsfiskerforening

Bilagsoversigt

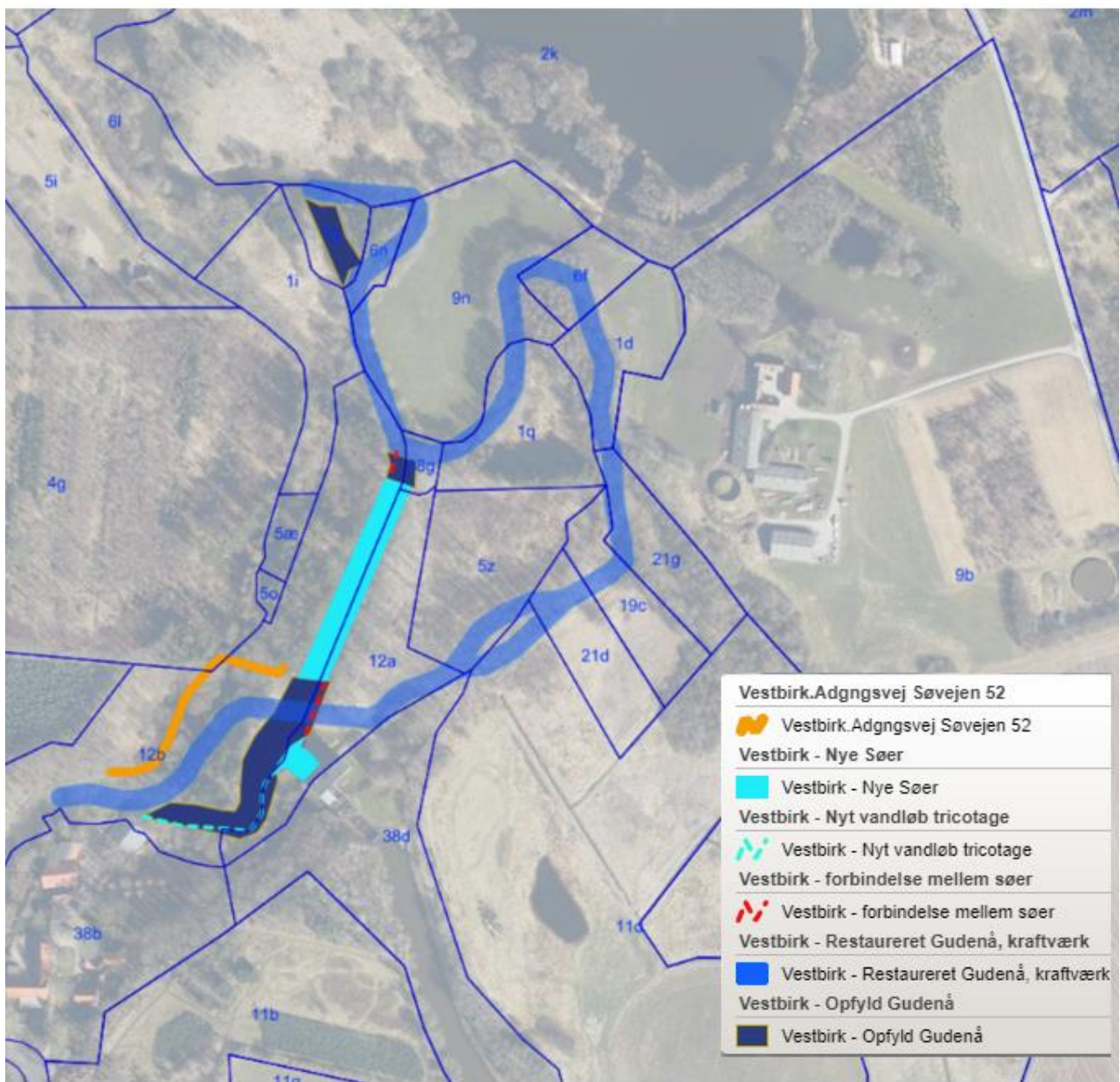
1. Matrikeloversigt
2. Lovtekst, planlovens § 35
3. Habitatvurdering
4. Vurdering ift. lov om vandplanlægning
5. Klagevejledning
6. Projektbeskrivelse se webadresse: horsens.dk/vestbirkprojektet

Bilag 1 – Matrikeloversigt

I projektområdet indgår følgende matrikler:

<u>Matrikel nr.</u>	<u>Ejerlav</u>
12b	Gammelstrup By, Tønning
12a	Gammelstrup By, Tønning
5z	Gammelstrup By, Tønning
1q	Gammelstrup By, Tønning
1i	Gammelstrup By, Tønning
1d	Gammelstrup By, Tønning
6f	Gammelstrup By, Tønning
6n	Gammelstrup By, Tønning
1g	Gammelstrup By, Tønning
2k	Birknæs Gde., Østbirk
11d	Vestbirk By, Østbirk
21d	Vestbirk By, Østbirk
19c	Vestbirk By, Østbirk
21g	Vestbirk By, Østbirk
9n	Vestbirk By, Østbirk
38g	Vestbirk By, Østbirk

Kort over matriklernes placering indenfor og omkring projektområdet fremgår af den næste side.



Luftfoto 2023 © SDFI. Projektområde med matrikelskel.

Bilag 2 – Lovtekst, planlovens § 35¹

§ 35, stk. 1. I landzoner må der ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstyknings, opføres ny bebyggelse eller ske *ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer*

Stk. 4.

Tilladelser efter [stk. 1](#) kan først meddeles, når der er forløbet 2 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til den omhandlede ejendom.

Stk. 5.

Bestemmelsen i [stk. 4](#) gælder ikke, hvis det ansøgte efter kommunalbestyrelsens skøn er af underordnet betydning for naboerne.

¹ **Planloven**, LBK nr nr. 1157 af 1. juli 2020 om lov om planlægning

Bilag 3 – Habitatvurdering

Jf. § 6, stk. 1-4 og § 10 i habitatbekendtgørelsen*, skal der forud for en dispensation foretages en vurdering af, om aktiviteten kan påvirke et internationalt beskyttet område (Natura 2000-område) væsentligt, og om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV* (strengt beskyttede arter i EU). Der kan kun meddeles afgørelse, hvis det vurderes, at projektet kan realiseres uden at:

- Skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.
- Beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Natura 2000

Projektområdet ligger ca. 5 km opstrøms nærmeste Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen og fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Der er vedtaget en Natura 2000-plan for området. Natura 2000-planens målsætning er bindende for myndigheden og skal anvendes ved konsekvens vurdering ved myndighedsudøvelse jf. habitatbekendtgørelsen. Natura 2000 plan og udpegningsgrundlaget for området fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside på webadresse; www.mst.dk.

Projektet foregår lokalt i Gudenåen, og medfører ingen fysisk påvirkning nedstrøms i systemet. På baggrund af dette samt den store afstand til det internationale naturbeskyttelsesområde er det Horsens Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området negativt.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at projektet kan have en positiv påvirkning på odderen, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Odderen forekommer med en stabil bestand i Gudenåen og etablering af den fri passage, og den deraf positive betydning for naturligt forekommende fiskearter i Gudenåen, forventes at få en positiv betydning for Odderen, der lever af fisk.

Horsens Kommune vurderer ligeledes, at fjernelse af spærringen på Gudenåen kan have en positiv effekt på bestanden af bæklampret, som også er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Fjernelsen af spærringen forventes at give bæklampretten adgang til flere levesteder og bedre fødesøgningsmuligheder i Gudenåsystemet.

Bilag IV-arter

En række arter af planter og dyr, de såkaldte bilag IV-arter, er omfattet af en særlig streng beskyttelse i alle EU-medlemsstater, herunder Danmark. Det gælder for dyrearterne, at der er et generelt forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i deres naturlige udbredelsesområde, mens der for plantearterne er forbud mod at ødelægge dem. Forbuddet gælder uanset om disse dyr og planter findes indenfor eller udenfor beskyttede naturområder.

Horsens Kommune har kendskab til, at der omkring projektområdet lever følgende bilag IV-arter; odder, arter af flagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø, markfirben, grøn mosaikguldsmed, og grøn kølleguldsmed.

Arter af flagermus

Flagermus foretrækker at yngle og raste i bygninger og i områder med træer, hvor der er hulheder, sprækker og grenbrud i træerne.

I 2012 blev der af Miljøstyrelsen registreret 14 arter af flyvende flagermus ved Vestbirk Sø, ca. 500 m nordøst for projektområdet. Idet projektområdet er blandet skov og åben vandflade (Gudenåen) og dermed strukturelt ligner omgivelserne ved Vestbirk Sø, vurderes at de samme arter af flagermus forekommer indenfor projektområdet.

I det ansøgte projekt berøres eksisterende bebyggelse ikke. Yngle- og rasteområder for arter, der raster og yngler i bygninger, påvirkes dermed ikke.

Forlægning af Gudenåen gennem trædækkede skovpartier, medfører at der skal fældes træer i to områder. Disse træer er visuelt gennemgået for synlige hulheder, sprækker og grenbrud. Træerne er ensartet nåletræsbeplantning og yngre løvtræer, primært ahorn og rød-el, hvor der ikke er synlige hulheder og brud. Det kan dog ikke helt udelukkes, at der kan være, ikke umiddelbart synlige, sprækker og hulheder i træernes kroner, som kan udgøre potentielle yngle- og rastesteder. Idet området omkring Vestbirk Vandkraftværk er skovrigt med mange ældre træer, vil der dog være mange andre alternative, mere egnede yngle- og rastetræer som erstatning for de træer, der skal fældes i forbindelse med anlægsfasen.

Det er Horsens Kommunes vurdering at realisering af projektet ikke påvirker kvaliteten af Gudenåen omkring Vestbirk Vandkraftværk og omkringliggende arealer som yngle- og rasteområde for arter flagermus. Den økologiske funktionalitet af de lokale bestandes yngle- eller rasteområde vurderes således at opretholdes på samme niveau som hidtil.

Odder

Odderen har potentielle yngle- og rasteområder langs uforstyrrede vandløb, søer, moser og fjordområder.

Den er registreret spor efter odder af Miljøstyrelsen i 2011 umiddelbart opstrøms projektområdet ved tværgående landevej (Søvejen). Derudover er der ikke registreret spor af odder på tilgængelige naturdatabaser eller ved kommunens besigtigelser i området.

Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af Odder i Gudenåen. Dette baseres på data fra Miljøstyrelsens artsovervågning og fund indberettet på Naturdatabasen fra andre steder i Gudenåen, med flest indberetninger nedstrøms projektområdet. Samtidig er Gudenåen på strækningen fra Søvejen forbi Vestbirk Vandkraftværk og ud til Mossø omgivet af uforstyrrede naturarealer (moser, enge og skove), som vurderes at være egnede levesteder for odder, idet den foretrækker at leve i uforstyrrede, større sammenhængende naturområder med vandløb eller større søer.

Den eksisterende Gudenå løber gennem projektområdet, og udgør med sin uforstyrrede brinkzone et potentielt yngle- og rasteområde for odder. Dog vurderes Gudenåen indenfor projektområdet ikke at udgøre yngle- og rasteområde af en høj kvalitet af flere årsager. Den opstrømsliggende del af Gudenåen har et så stort fald, at det udgør en spærring for fisk,

hvormed fiskefaunaen i denne del af projektområdet er begrænset. Centralt i projektområdet, ligger Vestbirk Vandkraftværk, hvor der er en stor grad af forstyrrelse hele året rundt, dog især i sommerhalvåret, da Gudenåens sejlene gæster har en overgang/passage her. Nedstrøms Vandkraftværket er Gudenåens forløb rettet ud og de omgivende arealer er tørre skovpartier. Denne strækning blev gravet ved Vandkraftsværkets etablering, og de brinknære arealer rummer ikke enge og moser, men udgøres i stedet af tør produktionskov. Det kan ikke udelukkes at der forekommer odder på denne kanallignende strækning af Gudenåen, men den vurderes ikke at være egnet som yngle- og rasteområder. Da odderen foretrækker uforstyrrede områder nær vandløb og søer, som forekommer i stort antal umiddelbart nedstrøms projektområdet, er det kommunens vurdering, at det er langt mere sandsynligt, at odderen yngler og raster umiddelbart nedstrøms projektområdet.

Vest for Gudenåen udgøres projektområdet af tørre skovpartier med et enkelt mindre, skygget vandhul med en meget ringe naturkvalitet. Idet odderen yngler- og raster i huler i uforstyrrede områder nær vandløb og søer, kan det udelukkes, at de tørre skovpartier med et enkelt mindre vandhul beliggende vest for eksisterende Gudenå anvendes til yngle- og rasteområde.

Øst for eksisterende Gudenåen ligger en række svært tilgængelige, og dermed uforstyrrede skovmoser og skyggede vandhuller i de gamle åslyng. Vandhullerne er under tilgroning og har en relativ lav naturkvalitet, med en ubetydelig fiskefauna, grundet den næringspåvirkning årtiers nedfald af blade har forårsaget. De uforstyrrede moser og vandhuller øst for eksisterende Gudenå kan indeholde egnede yngle- og rasteområder for odder, men vurderes dog at være af en lav kvalitet. Dette skyldes, at odderen typisk placerer redehuler nær vandløb og søer med et væsentligt indhold af fisk og ikke nær skovmoser og vandhuller med en lav naturkvalitet og ringe indhold af fisk.

Anlægsfasen

Projektstrækningen af Gudenåen og omkringliggende naturarealer bliver i en kortere tidsperiode på ca. 3-4 måneder påvirket af anlægsarbejdet. Eventuelt forekommende oddere langs Gudenåens projektstrækning vil blive påvirket, da den eksisterende Gudenå i anlægsfasen nedlægges. Oddere er mobile og har et forholdsvist stort territorie – op til 5 km for hunner og 10 km for hanner – hvor de har mange huler, der benyttes til at yngle eller raste. De vil derfor fortrække opstrøms eller nedstrøms projektområdet i anlægsperioden og udnytte andre dele af deres territorie. Da anlægsarbejdet kun kommer til at foregå i dagtimerne, vil odderen kunne passere uforstyrret igennem området i aften- og nattetimerne.

Driftsfasen

Ved projektet forlænges Gudenåen med godt 450 m. Når Gudenåens længde øges, reduceres Gudenåens fald, hvorved spærringen, i form af strækning med fald over 10 promille, fjernes. Dermed skabes bedre levebetingelser for de arter af fisk, der er tilknyttet større vandløb. Den ny længere vandløbsstrækning med en god fiskefauna, omgivet af uforstyrret skov og mose, giver gode levebetingelser for odderen. Dermed vil projektet få en positiv indvirkning på potentielle yngle- og rasteområder for odderen.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander har potentielle yngle- og rasteområder i lysåbne vandhuller og overvintrer og tilbringer det/de første leveår på land, som regel områder med træer, hvor den

kan skjule sig under nedfaldne grene mm. Den findes typisk i rene vandhuller uden fisk, da den er følsom overfor fiskeprædation.

Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af stor vandsalamander i vandhuller langs Gudenåen. Dette baseres på registreringer fra området i 2012 og indberettede fund frem til i dag fra lokaliteter omkring projektområdet.

Selve Gudenåen er, grundet sin bestand af fisk, ikke egnet som yngle- og raste område for stor vandsalamander.

Indenfor projektområdet indskrænkes et vandhul marginalt og to vandhuller nedlægges. Samtidig etableres to vandhuller i den del af Gudenåen, der nedlægges. Alle de berørte vandhuller har ringe naturkvalitet, er næringspåvirkede og ligger i fuld skygge. De vurderes, derfor ikke at udgøre egnede yngle- og rasteområde for stor vandsalamander. De vandhuller, der opstår i den nuværende Gudenå får en størrelse, på over 1000 m² samt sammenhæng med Gudenåen og dermed formentlig også en fiskefauna på sigt. Denne sø forventes derfor heller ikke at få en nævneværdig værdi, som yngle- og rasteområde for stor vandsalamander. Det planlagte projekt vurderes derfor ikke at hverken påvirke potentielle yngle- og rasteområder for stor vandsalamander eller skabe nye potentielle yngle- og rasteområder for stor vandsalamander.

Grøn mosaikguldsmed

Grøn mosaikguldsmed yngler og raster i næringsrige søer og grøfter med bestande af planten krebseklo, hvor guldsmeden lægger sine æg. Grøn mosaikguldsmed er registreret ca. 2,5 km sydøst for projektområdet i 2019. Der er ikke fundet krebseklo indenfor projektområdet, så området vurderes ikke at være egnet som yngle- eller rastelokalitet for Grøn mosaikguldsmed.

Da ingen egnede yngle- og rasteområder berøres af projektet, vurderes det ansøgte projekt at få en neutral effekt på kvaliteten af yngle- og rasteområder for grøn mosaikguldsmed.

Spidssnudet frø

Horsens Kommune har ikke kendskab til fund af spidssnudet frø indenfor projektområdet. Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af spidssnudet frø i vandhuller langs Gudenåen. Dette baseres på iagttagelser fra området tilbage i 2012 og indberettede fund frem til i dag fra lokaliteter omkring projektområdet.

Spidssnudet frø har potentielle yngle- og rasteområder i lysåbne vandhuller og søer, der ligger i tilknytning til fugtige områder med lav vegetation, hvor de kan finde føde i nærheden af ynglevandhullerne. I alle vandhullerne indenfor projektområdet er skyggede og omgivet af skov, er det kommunens vurdering, at disse vandhuller ikke udgør egnede yngle- og rasteområder for spidssnudet frø. Ændring af vandhuller til vandløb og indskrænkning af et vandhul, vurderes derfor få en neutral til positiv effekt på potentielle yngle- og rasteområder for spidssnudet frø.

De to søer, der etableres, hvor Gudenåen løber i dag, får en mindre vandgennemstrømning, der sikrer en god vandkvalitet og søerne kommer til at ligge delvist lysåbent. Hermed er det sandsynligt, at de nye søer får en kvalitet, som kan fungere som yngle- og rasteområde for spidssnudet frø.

Grøn kølleguldsmed

Grøn kølleguldsmed lever i større vandløb, herunder Gudenåen. Der er gjort fund af grøn kølleguldsmed umiddelbart opstrøms projektområdet. Grøn kølleguldsmed yngler og raster i større vandløb med en god vandløbskvalitet. Det er derfor sandsynligt, at der også forekommer grøn kølleguldsmed i projektområdet.

Retablering af Gudenåen medfører, at Gudenåens længde øges med godt 400 m og at der på en 850 m lang vandløbsstrækning skabes et varieret vandløb med en god strømføring. Herved får vandløbsrestaureringsprojektet en positiv effekt for Gudenåens kvalitet som yngle- og rasteområde for grøn kølleguldsmed.

Markfirben

Markfirben yngler og raster på tørre, lysåbne naturområder. Markfirben er spredt forekommende i den nordvestlige del af Horsens Kommune, med kernebestanden nordvest for projektområdet. Da projektet ikke påvirker eksisterende lysåbne tørre områder, vurderes det ansøgte ikke at påvirke potentielle yngle- og rastesteder for markfirben. Det ansøgte vurderes derfor ikke at påvirke potentielle yngle- og rasteområder for markfirben.

Samlet vurdering vedr. Natura 2000-områder og bilag IV-arter

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- Skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.
- Beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Lovgivning markeret med * i teksten:

Habitatbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

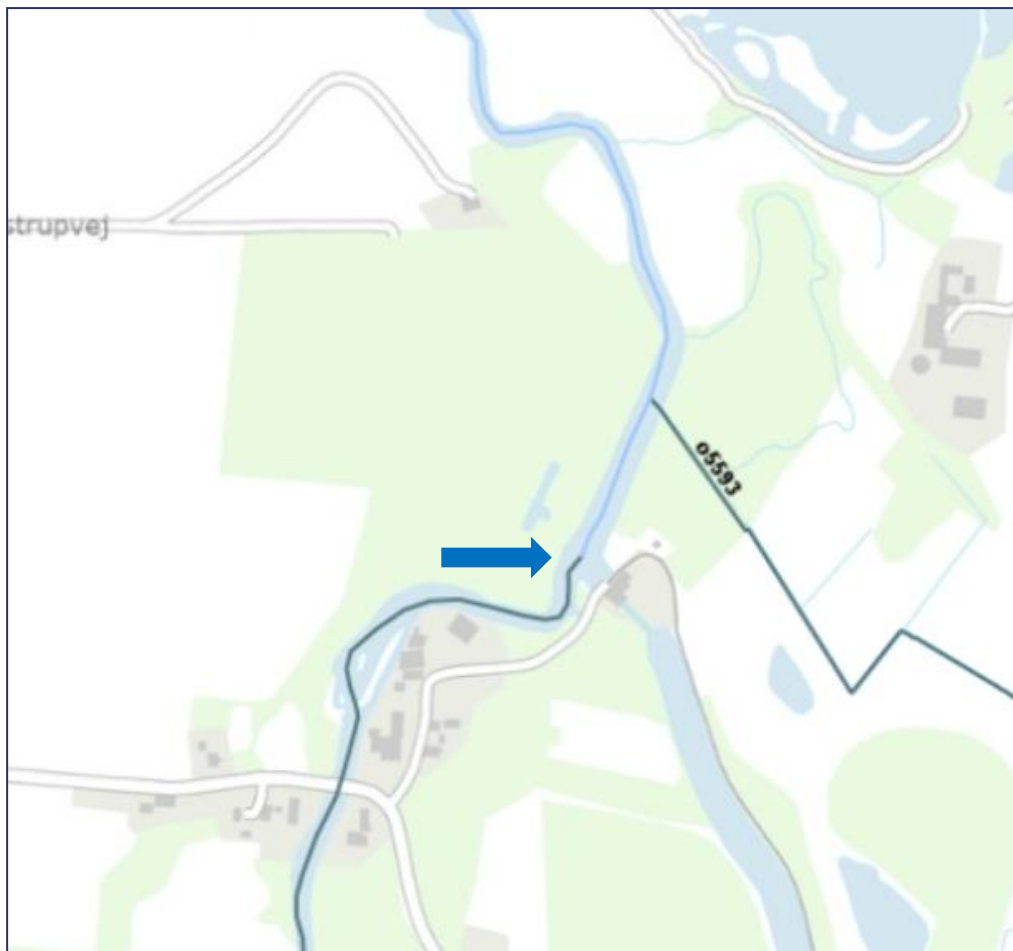
Habitatdirektivet

Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – med senere ændringer

Bilag 4 – Vurdering af miljømål jf. Vandområdeplan 2021-2027

Horsens Kommune skal, jf. indsatsbekendtgørelsen*, ved administration af øvrig lovgivning sikre, at miljømål udlagt ved lov om vandplanlægning* for de enkelte vandområder kan bibeholdes eller opnås, i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Der kan derfor ikke meddeles tilladelse, hvis det planlagte projekt medfører, at et målsat vandområde ikke kan opnå eller bibeholde fastlagt miljømål. Projektet berører vandløbet Gudenåen, der indgår i gældende vandområdeplan 2021-2027.

Gudenåen er ved Vestbirk Vandkraftværk jf. vandområdeplan 2022-2027 udpeget med en målsætning om en god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Vandområdeplanens vandløb er opdelt i delstrækninger, og projektområdet falder indenfor 2 delstrækninger af Gudenåen. Delstrækning Gudenå – Vestbirk Campingplads, længde 2,7 km og delstrækning Gudenå – Vilholt Mølle – Mossø, længde 11,05 km. Figur 2 viser, hvor opdelingen mellem de to delstrækninger ligger.



Figur 1. Skærmkort ©. Blå pil angiver projektområdets opdeling i delstrækninger, jf. Vandområdeplan 2021-2027.

I Tabel 1 nedenfor ses de fastlagte miljømål for de to delstrækninger af Gudenåen.

Horsens Kommune

I Tabel 2 ses den seneste tilstandsvurdering af vandområdeplanens forskellige kvalitetselementer for de to delstrækninger af Gudenåen indenfor projektområdet.

Data er tilgængeligt på Miljøstyrelsens hjemmeside:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>

Vandområde	Miljømål
Gudenå - Vestbirk Campingplads	God kemisk tilstand
	God økologisk tilstand
Gudenå - Vilholt Mølle - Mossø	God kemisk tilstand
	God økologisk tilstand

Tabel 1. Fastlagte miljømål for delstrækninger af Gudenåen

Delstrækning	Alger	Fisk	Smådyr	Vandplanter	Samlet økologiske tilstand	Kemisk tilstand
<i>Gudenå – Vestbirk Campingplads</i>	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Høj økologisk tilstand	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Ukendt
<i>Vilholt Mølle – Mossø</i>	God økologisk tilstand	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Ringe økologisk tilstand	Ringe økologisk tilstand	Ukendt

Tabel 2. Kortlagt tilstand for vandløbets kvalitetselementer, jf. vandområdeplan 2021-2027 og kemiske tilstand for de to delstrækninger.

Gudenåen er jf. Vandområdeplan 2021-2027 i området ved Vestbirk Vandkraftværk angivet som en spærring, der skal fjernes. Der er i området to spærringer på Gudenåen; spærredæmningen i Bredvad Sø, opstrøms dette projektområde og strækning af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk med stort fald.

Kommunens vurdering

Kemiske tilstand

Idet der ikke tilføres miljøfremmede stoffer, vurderes det planlagte projekt ikke at påvirke vandområdet kemi, og dermed vil det planlagte projekt have en neutral betydning for den kemiske tilstand for de to delstrækninger af Gudenåen.

Samlet økologisk tilstand

Det fremgår at der i dag er høj økologisk tilstand på strækningen i delområdet Gudenå – Vestbirk Campingplads. Dette baseres på målinger på smådyr og på fisk, som begge er kortlagt til en høj økologisk tilstand. Det er imidlertid Horsens Kommunes opfattelse, at den kortlagte tilstand for især fisk ikke afspejler den aktuelle situation for den kortlagte strækning beliggende indenfor projektområdet. Størsteparten af den kortlagte strækning; Gudenå – Vestbirk Campingplads, i alt 2,7 km, ligger en uberørt del af Gudenåen med jævnt fald og stor variation, hvilket giver optimale leveforhold for arter af fisk. De sidste 100 m af denne kortlagte strækning har et fald på op til 24 promille, hvilket er for stort et fald til, at de fleste arter af fisk, og smådyr kan bevæge sig på langs af vandløbet.

Den nedre del af projektområdet er beliggende på strækningen Vilholt Mølle – Mossø, som samlet har fået en ringe økologisk tilstand baseret på kortlægning af vandplanter. Det er Horsens Kommunes vurdering, at en reduktion af det stejle fald ved Vestbirk Vandkraftværk, og dermed sikring af fri passage gennem Gudenåen for smådyr og fisk, vil medføre, at kvaliteten af Gudenåen som levested for arter af fisk, smådyr, vandplanter øges. Det vurderes, at forholdene for alger vil være uændret. Samlet er det derfor Horsens Kommunes vurdering, at projektet medfører, at den høje økologiske tilstand kan bevares på delstrækning 1, og ikke er til hindrer for eller medvirker til, at der kan opnås en god økologisk tilstand på delstrækning 2.

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- Føring af kvaliteten af nuværende kvalitetselementer med en god økologisk tilstand
- Hindre at kvalitetselementer inden for projektets vandområder ikke kan opnå god økologisk tilstand og høj kemisk tilstand.

Dermed er projektet i overensstemmelse med miljømål udlagt i vandområdeplan 2021-2027, jf. lov om vandplanlægning. Her lægges især vægt på, at det i vandområdeplanen er beskrevet, at spærring i Gudenåen ved Vestbirk skal fjernes.

Lovhenvisninger

BEK nr 449 af 11/04/2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

LBK nr 126 af 26/01/2017 af lov om vandplanlægning

Bilag 5 – Klagevejledning

Der kan klages skriftligt over denne tilladelse til Planklagenævnet.

Hvem kan klage?

Klage kan adressaten for afgørelsen, enhver der har en retlig interesse i sagens udfald, offentlige myndigheder, landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen på betingelse af, at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Landzonetilladelsen annonceres på kommunens hjemmeside, Afgørelser fra Teknik og Miljø på webadresse; <https://horsens.dk/politik/hoeringerogafgoerelser/afgoerelserteknikogmiljoe> fra den 9. februar 2024 og 4 uger frem.

Hvordan klager man?

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal du klage til Planklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på hjemmesiden for Nævnenes Hus: <https://kpo.naevneneshus.dk/>. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- (private)/ 1800,- (organisationer og virksomheder). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefrist

Klage skal ske senest 4 uger fra modtagelsen af dette brev, senest den 8.3.2024.